

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 20. 12. 2023

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: PGO-RPMS/2023/01291

Programová služba: RTVS 24

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AT/24

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. PGO-RPMS/2023/01291 smerujúci voči vysielaniu programovej služby RTVS 24 vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 2. 1. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 20. 12. 2023

Podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/01291 zaevidovaný dňa 23. 10. 2023
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Aktuálne :24
Deň a čas vysielania: 20. 10. 2023 13:00 hod.

Programová služba: RTVS 24
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AT/24

Dátum: 13. 12. 2023

OBSAH PODNETU:

„RTVS 24, Konšpiračné teórie s hosťom Patrikom Korenárom. Absentovalo vyváženie, spresnenie či zaradenie uvedených názorov do širšieho kontextu čím došlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal objektívnosť a nestrannosť príspevku *Boj proti konšpiračným teóriám* odvysielaného v rubrike *Lovci nepravd*, ktorá je súčasťou spravodajského programu *Aktuálne :24* programovej služby RTVS 24 dňa 20. 10. 2023.

Podľa popisu programu na internetových stránkach vysielateľa, program *Aktuálne :24* obsahuje: „*Správy, rozhovory, živé vstupy, tlačové konferencie. Aktuálne dianie doma i vo svete na spravodajskej :24.*“

Podávateľ namietal, že v príspevku *Boj proti konšpiračným teóriám* absentovalo vyváženie, spresnenie či zaradenie uvedených názorov do širšieho kontextu, čím došlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu.

Program sme na základe jeho charakteru, obsahu a taktiež námietok podávateľa posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

Medzi kritériá objektívnosti vo všeobecnosti zahŕňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupujú a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

Predmetný príspevok bol v rámci programu oddelený audiovizuálnym predelom, v ktorom sa objavil názov *Lovci nepravd*. Moderátorka avizovala, že ide o pravidelnú rubriku a témou daného dňa boli trendy vo vytváraní a šírení konšpiračných teórií v online priestore. Príspevok bol spracovaný formou rozhovoru prostredníctvom video-hovoru s hosťom Patrikom Kořenářom, ktorý sa podľa slov moderátorky venuje analýze, príčinám a vplyvu skresľovania informácií v mediálnom priestore. Patrik Kořenář je známy v českom mediálnom priestore, prevažne z jeho kanálov na platforme YouTube, ktorú využíva na vyvracanie hoaxov a konšpiračných teórií¹. Moderátorka počas rozhovoru kládla všeobecné otázky zamerané na tému konšpiračných teórií, odhalenie, boja a tiež dopad na tzv. tradičné médiá. Rozhovor začala otázkou, cit.: „*Žijeme, podľa vás, naozaj v zlatej ére konšpiračných teórií? Ako sa má bežný človek orientovať v mediálnom priestore, aby sa nestal obeťou konšpirácií?*“ Host na otázku odpovedal obširnou odpoveďou, kde spomenul vplyv sociálnych sietí na rýchle šírenie informácií, čo je využívané aj na šírenie konšpiračných teórií. Podľa jeho slov však nežijeme v zlatej ére konšpiračných teórií, nakoľko existencia takýchto teórií je známa už z histórie. Host v rozhovore tiež vyzdvihuje potrebu mediálnej gramotnosti, ktorá má dopomôcť k identifikovaniu a následnému vyvarovaniu sa konšpiračným teóriám.

¹ <https://www.patrikkorenar.cz/> - oficiálna webová stránka hosta príspevku

Moderátorka sa ďalej pýtala na najpopulárnejšie konšpiračné teórie. Host spomenul niekoľko známych konšpiračných teórií, ako napríklad QAnon či konšpirácie o atentáte na J. F. Kennedyho, pristátie na mesiaci alebo dokonca aj 11. september (viď prepis str. 9). QAnon je súhrn konšpiračných teórií, ktoré boli zverejnené na rôznych diskusných fórach na internete používateľom/používateľmi pravdepodobne amerického pôvodu pod menom „Q“. QAnon dosiahla na pôde USA značnú popularitu a bola zdrojom viacerých extrémistických udalostí v USA. V roku 2019 bolo QAnon označené americkou FBI za zdroj domáceho extrémizmu², následne platforma Facebook odstránila všetky účty, ktoré sa spájali s QAnon³. Druhá spomínaná konšpiračná teória sa spájala s atentátom na J. F. Kennedyho. Host vo svojej odpovedi spomína, že konšpiračným teóriám spojeným s atentátom verí až 80% ľudí, aktuálne to je na úrovni 60-70%. Z dostupných zdrojov sa nám podarilo nájsť obdobnú informáciu, ktorá hovorí len o priemernom počte 70% ľudí⁴ v rámci posledného desaťročia.

Moderátorka sa následne opýtala, ako sa rodia konšpiračné teórie a ako sa dajú odhaliť. Host odpovedal, že konšpiračné teórie sa rodia v snahe zjednodušiť komplexné problémy spoločnosti, pričom sa tvorca pozerá na svet cez šošovku sprisahania, t. j. za všetkým dianím vo svete stoja určité elity, ktoré sa posunom času menia. Host svoju odpoveď zhrnul, cit.: *„Takže, v podstate konšpiračná teória sa rodí z určitej neistoty a zo spoločenských, politických a ekonomických kríz.“*

Moderátorka následne obrátila pozornosť na to, akú úlohu zohráva zdroj v šírení konšpiračných teórií. Host na túto otázku odpovedal, že: *„Hlavnú a najdôležitejšiu. V podstate človek, to je opäť tá súčasť tej mediálnej gramotnosti. My máme v rámci takzvaného konfirmačného skreslenia, čo je psychologický fenomén, ktorý vlastne spôsobuje to, že si podvedome vyberáme informácie, ktoré nám zapadajú do nášho svetonázoru a odmietame tie akékoľvek logické, ktoré nám do toho nezapadajú.“* Dodal tiež, že pri prijímaní informácií je dôležité, aby si ľudia všimli či médium používa zdroje, a ako s tými zdrojmi pracuje, či transparentne, alebo nie je jasné odkiaľ prišla daná informácia. Host tiež spomenul, že nie všetko sa dá považovať za konšpiračnú teóriu, niekedy ide o dezinformáciu alebo len o marketingový trik.

Následne sa moderátorka opýtala, prečo sa čoraz viac ľudí obracia na informácie získané na sociálnych sieťach, a či je to zlyhanie tradičných médií. Host na to odpovedal, že tradičné médiá čelia obrovskej konkurencii sociálnych sietí a aj tomu, že pozornosť je veľmi roztrieštená. Hovorí tiež, že niektoré tradičné médiá strácajú na kvalite vplyvom znižujúcich sa finančných prostriedkov, vzhľadom na nízke zisky z reklám. Doplní však, že len preto, že informácia sa nachádzala na sociálnych sieťach hneď neznamena, že je menej kvalitná. Len je potrebné overovať zdroje a identifikovať, či nejde o klamstvo. Moderátorka sa následne zaujímala, ako dlho trvá vyvrátiť konšpiračnú teóriu. Host jej odpovedal, že to trvá dlhšie ako ju vytvoriť. Pokračoval, že záleží na jednotlivých konšpiračných teóriách, aké udalosti sa snažia zjednodušiť. Povedal, že vyvracanie týchto teórií môže trvať hodiny, dni, až mesiace. Doplnil však, že nie vždy sa jedná o konšpiračnú teóriu, niekedy ide len o konšpiračnú klebetu, ktorú si niekto vymyslí a zverejní na sociálnych sieťach s úmyslom hrať na emócie čitateľov. Zhrnul, že overovanie pravdivosti informácií však zväčša zaberá násobný čas.

Na záver sa moderátorka opýtala, či môžeme hovoriť o informačnej vojne, ktorá nás manipuluje bez nášho vedomia. Host odpovedal, cit.: *„Áno. Nie každá konšpiračná teória je teda samozrejme súčasťou, alebo bola vytvorená so zámerom viesť takzvanú informačnú vojnu. Ale áno, konšpiračné teórie a dezinformácie, aj pseudoveda v mediálnom priestore sú využívané k takzvanej informačnej vojne.“* Vo svojej odpovedi tiež spomenul pojmy ako „trolling“ alebo „robotrolling“, ktoré sú systematickým vytváraním falošných účtov na sociálnych sieťach za účelom šíriť konšpiračné teórie, resp. ich popularizovať, prípadne vytvárať neistotu v online priestore⁵. Dodal, cit.: *„Dialo sa to v minulosti, robia to nie len štáty, čo poznáme napríklad z Ruska, ale robia to napríklad aj organizácie, ako bol Taliban alebo Islamský štát, ktoré v tom boli veľmi dobré a zaznamenali veľké vojenské úspechy práve aj vďaka kvalitnému spracovaniu a poňatiu informačnej vojny.“* Rusko je podľa viacerých zdrojov uvádzané ako štát známy vo vedení tzv. hybridnej vojny⁶, ktorá zahŕňa dezinformácie, či šírenie konšpiračných teórií

² <https://dennikn.sk/2025508/veria-ze-trump-vedie-tajnu-vojnu-so-satanistami-co-je-to-qanon-a-je-nebezpecny/>

³ <https://zive.aktuality.sk/clanok/149014/facebook-odstranil-ucty-suvisiace-s-konspiracnym-hnutim-qanon/>

⁴ <https://svet.sme.sk/c/7007471/tri-vystrely-tristo-konspiracnych-teorii-atentat-spravil-z-jfk-mytus.html>

⁵ <https://bezpecnenanete.eset.com/sk/it-bezpecnost/kto-je-to-internetovy-troll/>

⁶ <https://euractiv.sk/tag/hybridna-vojna/>

v radoch svojich oponentov. Host tiež spomína aj teroristické organizácie ako Taliban či Islamský štát, ktoré rovnako využívajú konšpiračné teórie vo svoj prospech, vzhľadom na charakter organizácií.

Príspevok bol analyzovaný na základe už spomínaných kritérií objektivity. Moderátorka počas príspevku kládla relevantné a vecné otázky týkajúce sa témy príspevku. Cieľom príspevku bolo informovať o konšpiračných teóriách a ich identifikácii v médiách. Host na otázky moderátorky odpovedal podľa nášho názoru vecne a v príspevku sme nezaznamenali zo strany hosta, či moderátorky známky zaujatosti. Príspevok mal informatívny a možno povedať, že aj edukatívny charakter a informácie prezentované hosťom boli zaradené do širšieho kontextu mediálneho priestoru. Podľa nášho názoru príspevok nevyžadoval vyjadrenia iných subjektov, bol spracovaný objektívne a nestranne.

Domnievame sa, že odvysielaním predmetného príspevku nedošlo k porušeniu § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností sa domnievame, že vysielateľ Rozhlas a televízia Slovenska odvysielaním príspevku *Boj proti konšpiračným teóriám* v programe *Aktuálne* :24 zo dňa 20. 10. 2023 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. PGO-RPMS/2023/01291)

Monitorované vysielanie: Aktuálne :24

Deň vysielania: 20. 10. 2023

Čas vysielania: 13:00 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

12:59:00

-audiovizuálny predel

-13:00:00 – začiatok relácie Aktuálne :24

-headliny:

- *Fiktívnych živnostníkov pribúda*
- *Gröhling bude šéfovať klubu SaS*
- *Obcou roka je Korňa*

-príspevky:

- *Fiktívnych živnostníkov v SR výrazne pribúda*
- *Envirorezort prezentoval svoje výsledky*
- *Priority Slovenska v oblasti obrany*
- *Predsedom klubu SaS bude B. Gröhling*
- *Nominácie na ministrov a postup prezidentky*
- *Izrael môže dočasne zakázať zahraničné médiá*
- *Aktuálna situácia v Izraeli*
- *J. Biden chce navýšiť pomoc pre Izrael*
- *Príhovor Joea Bidena v oválnej pracovni*
- *Avdijivka je stále terčom tvrdých bojov*
- *V. Putin obvinil MOV z diskriminácie*
- *V Škótsku vyčíňa búrka Babet*
- *Zvýšený počet prípadov čierneho kašľa v Česku*
- *Zber hrozna v Tokaji bude kontrolovať polícia*
- *Svet má novú najštipľavejšiu čili papričku*
- **Boj proti konšpiračným teóriám (13:31:55 h)** – v obraze: názov rubriky *Lovci nepráv*

Moderátorka: „A pokračujeme pravidelnou rubrikou *Lovci nepráv*. Dnes sa pozrieme na aktuálne trendy pri vytváraní a šírení konšpiračných teórií v online priestore. Na linke máme Patrika Kořenára, ktorý sa venuje analýze, príčinám a vplyvu skresľovania informácií v mediálnom priestore. Dobrý deň.“

Patrik Kořenář: „Dobrý.“

Moderátorka: „Žijeme, podľa vás, naozaj v zlatej ére konšpiračných teórií? Ako sa má bežný človek orientovať v mediálnom priestore, aby sa nestal obeťou konšpirácií?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „To sú zložité otázky, ale stručná odpoveď je, pravdepodobne nie sme v zlatej ére konšpiračných teórií, pretože z výskumov, ktoré máme k dispozícii, vieme, že ľudia konšpiračným teóriám veľmi verili napríklad až do druhej polovice, alebo respektíve do konca polovice dvadsiateho storočia. A v tejto chvíli v podstate dochádza k tomu, že sa amplifikujú a zrýchľujú problémy, ktoré sme už predtým mali. To znamená, že pomocou technológií, ktoré máme k dispozícii, sociálnych sietí, internetu, telefónu a tak ďalej, dochádza k tomu, že konšpiračné teórie, ktoré už predtým boli rozšírené, tak sa šíria v podstate rýchlejšie. Ale zdá sa, že ten pomer ľudí, ktorí im veria, rôznym spôsobom fluktuuje podľa toho, čo sa naokolo deje. No a tá druhá otázka sa týkala toho, ako, ako tu s tým bojovať. To je pomerne komplexné. Primárne by som to zhrnul na to, že najlepšie proti

tomu funguje taká základ-, základná mediálna gramotnosť. V podstate schopnosť dať si určitý emočný odstup od obrovského privalu informácií, ktorému čelíme každý deň na internete a vytvoriť si predstavu toho, že nie všetko môže-, nie každá fantastická správa môže byť automaticky pravdivá, a počkať si na nejakú, na nejakú overenejšiu verziu tejto správy a prípadne nebáť sa určitej neistoty toho, že proste nemusíme mať okamžite odpoveď na akúkoľvek udalosť, ktorá sa stane po celom svete. To pomáha.“

Moderátorka: „No je to celkom náročná práca. Vieme povedať, ktoré konšpiračné teórie patria medzi tie také najpopulárnejšie?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „Vieme. To sa opäť mení v čase, podľa toho aká zrovna hrá na, povedzme na tie tóny a problémy v spoločnosti, ktoré sa zrovna rozbiehajú. Môžeme napríklad povedať, že takzvaná konšpiračná teória QAnon a s nimi, s ňou spojené rôzne ďalšie verzie, ktoré presiakli aj do českého a slovenského mediálneho priestoru. Tak tieto sú populárne primárne v posledných rokoch. Najväčší „boom“ mali v roku 2020, teraz uvidíme ako sa to rozvinie ďalej, keď budú ďalšie americké voľby. Následne ale vieme, že dlhodobo populárna je konšpiračná teória o atentáte na Johna F. Kennedyho, ktorá v rade výskumov dokonca dosahovala až 80%, kedy, respektíve 80% respondentov súhlasilo s tým, že oficiálna verzia nie je pravdivá, aj napriek tomu, že tých konšpiračných teórií o tom, aká bola teda alternatíva, bolo mnoho a mnoho z nich si vlastne odporovalo, ale napriek tomu si ľudia mysleli, že niečo je tam zle. A v tejto chvíli sme tuším na nejakých 60-70%, takže to, okrem iného, zároveň ukazuje, že konšpiračné teórie nie sú doménou nejakého, nejakého okraja spoločnosti a môžu byť často mainstreamovou myšlienkou. Ďalej je to napríklad pristátie Američanov na Mesiaci, alebo 11. september. To sú asi také najviac populárne.“

Moderátorka: „Skúsme si povedať viac o tom, ako sa rodí konšpiračná teória a ako sa dá možno čo najrýchlejšie odhaliť.“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „(smiech) Rodí sa pravdepodobne tým spôsobom, že človek vytvára, má určitú neistotu vo svete a snaží sa, snaží sa práve orientovať v tom priestore okolo seba, či už vplyvom nejakej ekonomickej, vojenskej, politickej krízy alebo osobnostnej krízy, a hľadá jednoduché odpovede. A to čo práve často robia konšpiračné teórie, tak je, že ponúkajú jednoduché odpovede na veľmi zložité otázky. Ale, zároveň to vlastne vyžaduje určitú predstavu o svete takú, že vlastne sa pozeráte na celý svet, na jeho históriu aj súčasný vývoj cez šošovku, že všetko je sprisahanie. To znamená, že v podstate pokiaľ si vytvoríte predstavu, že nič nie je ako vyzerá, všetko je prepojené a za všetkým je sprisahanie nejakých elít, to sa opäť mení v priebehu rokov v akých, tak vy v podstate môžete vytvoriť konšpiračnú teóriu prakticky z čohokoľvek, a aj zo seba nesúvisiacich udalostí proste vytvoriť súčasť toho jedného veľkého sprisahania. Takže, v podstate konšpiračná teória sa rodí z určitej neistoty a zo spoločenských, politických a ekonomických kríz.“

Moderátorka: „Akú úlohu zohráva zdroj v tomto celom, ktorý prináša tú informáciu?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „Hlavnú a najdôležitejšiu. V podstate človek, to je opäť tá súčasť tej mediálnej gramotnosti. My máme v rámci takzvaného konfirmačného skreslenia, čo je psychologický fenomén, ktorý vlastne spôsobuje to, že si podvedome vyberáme informácie, ktoré nám zapadajú do nášho svetonázoru a odmietame tie akékoľvek logické, ktoré nám do toho nezapadajú. Tak vplyvom tohto často skáčeme na lep informáciám, ktoré sa nám páčia. A to čo práve človek potrebuje, je pozrieť sa na to akým spôsobom bol zdroj zaobchádzaný s tou informáciou, či má kriklavý titulok, či sa ma snaží štylisticky nejakým spôsobom presvedčiť o tom, že on má tú pravdu, bez toho aby podporil nejaké svoje závery nejakými dôkazmi, čo je asi taká alfa a omega. V podstate dať si nejaký čas na to, nájsť si médiá, ktoré pracujú transparentne s tými zdrojmi, ktoré keď citujú nejakého politika tak uvedú napríklad odkaz na jeho vyjadrenie, alebo niečo také. Tak to je taká prvá cesta, pretože často to tak býva, že niektoré zdroje informácií v podstate vytvoria nejakú sofistikovanú analýzu sveta bez toho, aby k tomu poskytli akýkoľvek zdroj, prípadne len náhodne spomenú nejakú knihu, ani nepovedia kde sa to nachádza. Potom je samozrejme ľahšie človeka oklamať a to nemusí byť nutne konšpiračná teória, to môže byť akákoľvek dezinformácia alebo prípadne aj marketingový trik.“

Moderátorka: „Skúsme si povedať niečo viac o tom, že keď sa ľudia stále viac odkláňajú od sledovania správ v tradičných médiách a stále viac sledujú napríklad sociálne siete a rôzne videá na internete, čo to znamená? Znamená to, že tie tradičné médiá nejakým spôsobom zlyhávajú, prípadne kde robia chybu, alebo prečo si ľudia stále viac vyhľadávajú informácie na internete?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „Mhmm. No to bude kombinácia viacerých javov, tie tradičné médiá čelia, v podstate, obrovskej konkurencii sociálnych sietí a bojujú s tým, že pozornosť je roztrieštená medzi obrovské množstvo tvorcov tých správ, čo skôr samozrejme nebolo. To znamená, že musia bojovať o pozornosť. Musia bojovať o to, aby im tá pozornosť generovala nejaké zisky a v tej chvíli to koľkokrát znamená, že aj povedzme seriózne médiá musia vytvárať kriklavejšie titulky, musia sa venovať témam, ktoré priťahujú a zároveň to musia financovať z čím ďalej nižších príjmov z reklám. Čo znamená, že koľkokrát nemôžu mať tak kvalitné tímy, ktoré sa môžu venovať overovaniu informácií. To už je taká špirála, ktorá neustále spôsobuje veľakrát povedzme aj kvalitatívny pokles niektorých väčších médií, ale zároveň stále sa nájdu médiá, ktoré majú nejaký etický kódex a majú predstavu toho, že síce potrebujú zarábať peniaze, ale zároveň sa snažia napríklad investovať do vedeckých redakcií, do dlhodobých rešerší a tak ďalej. Aj napriek tomu, že ten internet je klesajúci v tomto. Samozrejme sociálne siete v tomto predstavujú do istej miery problém, ale zároveň veľké médiá, respektíve nazveme to mainstream médiá, často využívajú sociálne siete nielen na komunikáciu, ale zároveň ako zdroje, pretože opäť je tu nejaká predstava, že pokiaľ je nejaká informácia na sociálnej sieti tak je automaticky menej kvalitná, alebo nepravdivá. Kedysi toto platilo aj ohľadom internetu, že keď je niečo na internete tak je to nepravdivé, čo nie je nutne pravda, len treba pracovať kvalitne s tými zdrojmi, či už je to sociálna sieť alebo je to nejaký svedok, alebo je to kniha. V podstate, takže ide iba o to, aby človek si nejakou vybral kludne pestrú škálu, či už tých médií alebo sociálnych sietí podľa toho, akým spôsobom pracujú so zdrojmi a ako mu podávajú informácie. Či je to transparentne alebo sa ho snažia oklamať.“

Moderátorka: „Dá sa povedať ako dlho v priemere trvá vyvrátiť konšpiračnú teóriu?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „Dlhšie než vytvoriť. To je stručná odpoveď. Často je to o tom, že práve aj ako sa konšpiračná teória pozerá na svet nejakou šošovku sprisahania, tak často je schopná veľmi zjednodušiť komplexné spoločenské alebo historické javy do relatívne jednoduchého naratívu, ktorý potom môže rozšíriť ďalej a človek, ktorý sa snaží rozobrať akým spôsobom vznikla, aká bola skutočnosť, na základe čoho, ako došlo k skresleniu tej situácie, tak väčšinou do toho musí ponoriť omnoho väčšie množstvo času, čo môžu byť hodiny, no minúty, hodiny až mesiace, čo viem teda z vlastnej skúsenosti. S tým že samozrejme záleží ako veľmi poctivo chcete pracovať. Takže pokiaľ je nejaká, nejaká konšpiračná teória sa môže vytvoriť veľmi rýchlo, tie najrýchlejšie konšpiračné teórie, také v ktorých sa napríklad rozšíri nejaká falošná správa, ktorá sa rozšíri na nejakých sociálnych sieťach častokrát nie sú konšpiračné teórie, tomu sa hovorí veľakrát conspiracy rumour, akoby konšpiračná klebeta, alebo conspiracy bullshit občas a to veľakrát vzniká práve tým spôsobom, že niekto proste na základe nejakej všeobecnej predstavy, že za všetkým je sprisahanie si, ani nepracuje s nejakou už komplexnejšou konšpiračnou teóriou, iba proste rýchlo napíše na sociálnu sieť, že si myslí, že tam je sprisahanie a to má samozrejme obrovské dosahy, pretože to hrá na emócie, ukazuje to, že veci sa majú inak ako v skutočnosti môžu byť a v podstate pokiaľ to chce človek overovať tak mu to zaberie väčšinou násobne dlhší čas.“

Moderátorka: „Môžeme v tomto prípade hovoriť o akejsi informačnej vojne, ktorá vlastne nás nejakým spôsobom manipuluje a bez toho aby sme si to uvedomovali?“

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „Áno. Nie každá konšpiračná teória je teda samozrejme súčasťou, alebo bola vytvorená so zámerom viesť takzvanú informačnú vojnu. Ale áno, konšpiračné teórie a dezinformácie, aj pseudoveda v mediálnom priestore sú využívané k takzvanej informačnej vojne. To je koncept teda starý v podstate ako samotné ľudstvo, že môžete využiť informácie a rôzne médiá k ich prenosu k tomu, aby ste zlepšili svoj napríklad politický, ekonomický, politický alebo vojenský zisk. Dezinformovanie vo vojne poznáme už od staroveku. Ale samozrejme v tejto chvíli je to o to komplexnejšie, pretože tie nástroje sú zložitejšie ako bývali kedysi. To znamená, že moderní informační vojaci sú schopní využiť mobilné telefóny, sociálne siete k tomu, aby šírili rozpory v zástupoch nepriateľa alebo neistotu, a zároveň napríklad morálne podporovali svoje zástupy, keď to povieme veľmi jednoducho. Využíva sa k tomu nie len takzvaný trolling, alebo aj napríklad robotrolling, čo je systematické vytváranie falošných účtov na rôznych sociálnych sieťach s tým, že sa vlastne šíri nejaká konšpiračná teória, alebo predstava o tom, že svet je vlastne v skutočnosti iný, aby sa zmiatlo publikum v rôznych demokratických krajinách a vytvára to taký masívny pletenec, ktorý áno, je možné využiť k vojenským účelom. Dialo sa to v minulosti, robia to nie len štáty, čo poznáme napríklad z Ruska, ale robia to napríklad aj organizácie, ako bol Taliban alebo Islamský štát, ktoré v tom boli veľmi dobré a

zaznamenali veľké vojenské úspechy práve aj vďaka kvalitnému spracovaniu a poňatiu informačnej vojny.“

Moderátorka: „*Toľko Patrik Kořenář, ďakujeme veľmi pekne za dôležité informácie.“*

Patrik Kořenář (preložené z češtiny): „*Ďakujem za pozvanie.“*

- *Ustanovujúca schôdza NR SR bude 25. októbra*
- *Medzinárodná súťaž dopravných policajtov*
- *Korňa: Dedina roka 2023*
- *„Skús to tento rok inak“*

-13:54:42 – koniec programu *Aktuálne* :24

-audiovizuálny predel

-relácia *Počasie*

-relácia *Bez komentára*

-14:00:01 koniec záznamu